

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Februarius 2-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Midőn a' múlt Jan. 17-dik napján az ugyan ezen hónap' 21-dikére határozottatott gyászos ünepre nézve a' Királyhoz küldendő irás felett tanátskoztak a' Követek' kamarája' tagjai, azt javasolta *Puymarin* nevű tag, hogy jó leszen kérni a' Királyt, hogy járúljon a' Római Szent Székhez azért, hogy nevezze Szentnek XVI-dik Lajost. — *Clauzel de Cossergues* pártját fogta az előbbeni jóvállásnak, ily megjegyzéssel: — „Ő Szentsége VI-dik Pius Pápa nem soká a' Királynak megöletődése után Consistoriumot gyűjtven egy beszédet tartott ezen Monarkhának haláláról, mely által kinyilatkoztatta, hogy XVI-dik Lajos egygyikért azért ölettetett legyen-meg, hogy nem akarta a' hűséges papságnak az Országból való kivitettetését illető Dekretumot aláírni, 's hogy következképpen a' Frantzia Király, mint a' maga kötelességeinek és a' Religiohoz való ragaszkodásnak mártyrja, úgy holt legyen-meg; 's még azt is hozzá tette ő Szentsége ezen nyilatkoztatásához, hogy ha ezen Király' szenté való neveztetésének processusa, eleibe fogna kerülni, ő Szentsége ebben meg fogna egygyezni. —

Ezt a' Jan. 21-dikén tartatandó gyászos ünepet illető irást, azon hónap' 19-dikén, 25 Képviselekből 's a' Kamara'

előlülőjéből álló Deputáció vitte a' Királyhoz. —

„A' *Cote d' Ori* departament Préfektusa Gróf *Choiseul Maxime*, ilyen emlékeztető irást bocsátott az alatta lévő vidékekhez: — „Minthogy, úgy mond, még sok helységekben a' piatzokon és a' templomok előtt, úgy nevezett *Szabadságfák* találtatnak plántáltatva, vagy felállítatva, 's ezek a' fák azokra a' szomorú időre emlékeztetnek bennünket, a' melyben, a' tsalárd szabadság' nevében, megszámlálhatatlan gyilkosságok 's név szerént a' Királynak gyilkos halállal lett megölettetése is, történtek; 's minthogy illendő dolog az, hogy ezen örökös irtódzást érdemlő bűnöknek minden emlékeztető nyomai eltöröltessenek, és hogy ezek tsak azért maradjanak-fenn a' Frantziák' emlékezetében, hogy az ő mély bánatjok ezek által tápláltassék, 's őket felindítsák arra, hogy Királyunknak kegyességét áldják: erre nézve meghatározta a' Préfektusi Tanács — 1)ször, hogy Januariusnak 21-dik napján, az isteni tiszteletnek végződése után, az úgy nevezett *Szabadság-fák* mind kivágattassanak. — 2)szor, hogy az ebből öszszegyülő fát, a' Préfektusok a' szegényeknek osztassák ki.

Januarius' 21-dik napjára nézve, ilyen Királyi törvényprojektum érkezett a' Követek' kamarája' eleibe megerössítettés végett: —“

„I. Januárius' 21-dik napján minden résztendőben közönséges gyászolás legyen egész Frantzia országban, melynek módját és minéműségét mi még környüállásosabban meg fogjuk határozni. Ugyan ez a nap, közönséges nyúgodalomnak napja is legyen. — II. Ezen a napon, mint már tavaly megparantsóltuk, minden templomainkban közönséges halotti istentisztelet is tartattassék. — III. Azon bűnért való engesztelésül, melly ezen a napon tétett, valamelly közönséges piatzon, mellyet én még ezután fogok meghatározni, egy emlékeztető oszlopot kell építeni. — IV. Hasonló emlékeztető oszlopot kell építeni XVII-dik Lajosnak, *Mária Antonia* Királynénak, 's *Ersébet* Királyi Hertzeegnének (a' Király' hugának) is a' nemzet' nevében és költségén. — V. Az *Enghien* Hertzege' emlékeztetere is hasonló oszlopot kell építeni. Kélt *Párisban* a' *Thüillieria'* kastélyban Jan. 16-dikán 1816-ban. —

„Lajos.

Montpellier városa ilyen protestáziót hirdettetett-ki: — „Mi alábbirtak, *Montpellier* városának lakosai, a' mindenható isten előtt 's az ő szent Evangyéliumára esküszünk, hogy mi azon istentelen és tsábító principiumokban, mellyeket a' Frantzia nemzetnek kevesebb számból álló része behozott és közönségesen elterjesztett, soha meg nem egygyeztünk; mi a' Legkeresztényebb Királynak *XVI-dik Lajosnak* gyilkoson való megölettetését, legnagyobb átokra méltó bűnnek tartjuk; megesmérjük, hogy azok a' tsapások, mellyeket az isten a' mi szerentsétlen hazánk. a' küldött, ezen bűnért való igazságos büntetésül szolgálnak; 's ezezzel kinyitkoztatjuk, hogy mi semmit oly nagyon nem fájlalunk, mint, hogy nekünk lehetetlen volt azt a' szerentsétlen tsapást vérünknek utolsó tsepje által meg akadályoztatni, melly által a' mi éppen oly nagyon szerettünk mint felséges tiszteletre méltó Királyunknak feje elvétetett.“ — A' *Versa-*

liai lakosok is hasonló protestálást vettek munkába. —

A' *Saint Denisi* templomban *exequiák* tartattak Jan. 20-dikán *XVI-dik Lajosért*, mellyen, a' Királyt kivéven, az egész uralkodó familia jelen volt. — *Angouleme* Hertzegné (a' szerentsétlen Király' leánya) egy olyan kárpitos szekben ült, melyben egy gyászos takaró, vagy függő miatt, a' közönség őtet nem láthatta. A' templom közepén halotti, vagy temetési alkotmány volt felállítatva. A' *Párek 's Követek'* kamarája, a' Királyi fő ítélőszék, egy szóval a' *Párisban* lévő minden fő tiszti karok, követséget küldöttek ezen ahítatosságra a' nevezett városnak templomába. — Azon *Párek 's a' Követek'* kamarája, tagjai is, kik nem tartoztak a' *Depütázióhoz*, valamint szintén sok *Marschallok*, a' Királyi Rend czimeres vitézei, a' *Betsület-Legiónak 's a' Szent Lajos Rendjének* sok tagjai, sok *Generál-Lajtnántok 's egyebek* jelen voltak ezen istentiszteleten. A' régi Királyi Udvari szolgák közéül is megjelentek néhányak. A' főbb ember-ek számára különös ülőhelyek voltak előre elkészítve.

A' *XVI-dik Lajos'* testamentomát is felolvasták ezen gyülekezetben.

(Lásd ezt a' *Toldalékban*).

Hasonló *exequiák*, vagy lélekért való misék mondattattak ugyan ekkor *Párisnak* minden templomaiban, 's minden *theátrumok 's közönséges gyülekezeteknek* helyeik bezárattatva voltak. —

Januárius' 21-dik napján, az akkori gyászos innepre nézve még csak újságlevél sem jött-ki *Párisban* egy is, kivéven a' *Monitört*: de ebben sem volt a' *St. Denisi 's Párisi* *exequia*-tartásoknak, mellyek 20-dikban celebráltattak, előadásán kívül, semmi egyéb nevezetes dolgok. —

Párisban egy irás jött-ki nyomtatásban ily cím alatt: *A' Napolcon Vallástételtől*, de megtiltatott a' *Politia* által.

Nagy Britannia.

Végezte annak a' *Szent Ilona'* szigetéről érkezett levélnek, melly a' közönség

költ Magyar Kurir toldalékjában félbe szakadt: —

„Minden felvonó hidak felvonattatnak éjtzakára, egy szóval minden vigyázásbéli intézetek olyanok, mintha az ellenség már a szomszédhá volna, vagy, mint ha az ellenségtől megszállva volna a sziget. Semmi lehetőség nem látszik a *Bonaparte* elszakítására, ha csak valami kisded hajó fel nem veszi valahol a part mellett, de a megyre itt, ő szert nem tehet, annyival is inkább, minthogy minden erőfelé közelebb vitorlát már 60 tengeri mérföldnyire látni lehet. Innét két hajót küldött el a Kommandans a *Jó reménység* fokához eleségért, melyeknek viszszaerkezéseket nagyon várjuk, mert itt semmi nincs. A szigeten csak valami kevés zöldség (vetermeny) terem, 's itt csak abból élnek az emberek, a' mit másunnét szállítanak ide. Már most halászatra sem szabad éjjel a tengerre kimenni, pedig a' halászat éjjel leghasznosabb; melly a' szegényebb sorsu lakosok kényere és keresése lévén, igen nehezen esik nekik, hogy akadályt szenvednek benne; nagyon zúgolódnak érte. —

„A' lakosok számát, a' Napkeleti Indiai Kompaniának még itt lévő 500 katonáival egygyütt, 3500 emberre tehetem. A' társasági, vagy társalkodásbéli élet koránt sem olyan itt, mint a' milyent egy Anglus szigeten reménleni lehetne. A' nevezett Kompaniához tartozó tisztok leányaiakon kívül nintsen a' társalkodásra senki más, de ezek nem tudnak egyebet, csak ezt: *igen*, és *nem*. Volt a' szigetnek egy théátruma, de már ezt is még a' mi idejövételünk előtt régen bezárták. Egy könyvnyomtató n ühelynek felállítatásával is biztatnak bennünket 6 hónapok alatt. Az ólta, hogy ide érkezünk, építettünk magunknak egy tabori házat és egy ispotályt. Nov 8-dikára a' Kormányozóhoz vagyunk ebedre hivatva, a' kinek vagyonát valami 800 ezer forintra bétülik. Van egy fia és egy leánya. *Cobburne* egy bált akar

adni a' jövő héten, a' hova, ha leányokat talál, mi is elfogunk menni. *Egg-Island* szigete a' kikötőhely előtt, mellyen *Cobburne* ágyus sántzokon akar építeni, olyan alacson és oly kevéssé áll ki a' tengerből, hogy a' rajta keresztülszökő hajók miatt az ott strázsáló ártilleristák sokszor csaknem megfuladnak.“

Ugyan ezen szigetnek, *Szent Ilonánál*, kikötőhelyéből a' *Northumberland* nevű hajórol, mellyen Bonapartét oda vitték, eképpen írt valaki November 23-dikán: —

„*Napoleon* 74 napokig tartott útozás után Október 13-dikán érkezett-meg ezen sziget mellé. Október 17-dikén este későn ment ki a' partra, hogy ne láthassak reá a' szájakat az újsagon kapó sok nézők, a' kik egész napokon a' parton váraoztak, hogy láthassák. Az idő egész útunk alatt tsendes és köllemetes volt. *Bonaparte* nagy lágymelegséggel láttatott tünni a' maga szerentséttenséget. Minthogy eleinten nagyon bosszankodott, hogy meg nem engedtetett neki az Angliában való maradás, azt gondoltuk, hogy azért való kedvetlenkedését az útban is ki fogja vagy egy vagy más módon jelenteni. De teljességgel nem mutatott semmi ellélet: a' helyett, hogy morgolódott vagy kedvetlenkedett volna, inkább igen nyájasan viselte magát; az újságon felettebb kapott és beszédes volt. Tsak ez egygyért hallottam panaszozkodni, hogy az út oly sokáig tart. Hogy ismét lóra ülhessen, nagyon várta; lakbelyének legkissebb környüállásai felől tudakozódott. Lord *Falencianak* *Szent Helenáról* való irását olvasta: hanem mi a' *Jonhson* ugyan arról való irását is oda adtuk neki. A' szigetre való kiszállása után azt monddta nekem, hogy ezen írók közzül mindenik igen szép színekkel festette-le a' szigetet. —

„*Bonaparte* felettebb egésséges: hanem azóta, hogy a' szigetre kiszállott, még jobb színben van, mint a' hajón volt. Ugy vettem észre, hogy eleinten nagyon

félt a' szigetnek egésségtelenségétől; sokszor tudakozódott a' betegek' számáról és a' betegségeknek minémiségéről. Egy oly hajón, a' melly dugva tele van, 's a' mellyen 850 emberek ülnek, 's a' melly azon ég alatt jár, a' hol nekünk el kellett evezni, lehetetlen, hogy egy vagy más betegségnek neme ne uralkodjék; ez úttal a' Nord-Humberlandon a' Forró-hideg kezdete magát nem soká jelengetni, melly miatt a' tudónek alkotmánya és a' fő is nagyon szenvedett, 's a' mellyet a' hajón lévő Anglus Orvosok érvágatás és Purgatzió által gyógyítottak. Bonaparte igen rosznak találta ezt a' sok érvágást, mondván, hogy ő nem tudja képzelni, hogy lehessen egy emberből három 's négy font vért is kitsapolni, a' nélkül, hogy igen nagyon el ne gyengüljön; azt is mondotta, hogy ez a' gyógyítás' módja ellenkezik a' Brown Systemájával: de azt gondolom tsakugyan, hogy végezetre ő is megtért a' purgázió' Systemája mellé, minekutánna magát a' minden napi tapasztalás által meggyőzteteni szemlélte. Az egész útban meg nem hált egy emberünk is, 's betegünk is tsak 9 volt, midőn megérkeztünk. Egy versben azt-mondottam Bonaparténak, hogy igen kevés bort iszik. Ó így felelt: — „Jaj Uram, régebben tsak egy fertály órát tartott az ebédem, 's tsak igen kevés Bordeauxbéli vagy Burgundiai bort ittam: de most már, a' mlóta vénülni kezdettem, az appetitusom sokkal nagyobb, 's a' bort is nagyon szeretem.“

„Éppen Bonaparte mellett állottam, mikor a' Szent Helenai szörnyű kősziklakat legelőször megtekintette. Az az egygyetlenegy hasadás, vagy völgy, a' hol a' szigetre bé lehet menni, úgy meg van a' természettől erőssítette, és úgy meg van ágyukkal spékelve, hogy az első megtekintésre azt kell itélni, hogy ezen meredek, tsudálatos, és otsmány kősziklakrol elsőkni, lehetetlenség légyen.“

A' Régens Princznek *Brigtonban* nagy fájdalmat okozott néhány napok alatt a' *pódagra*: de már enyhülni kezdettek szenvedései. —

Jan. 15 - dik napján írja a' *Morning Chronicle*, hogy a' korona' örököse *Károli-na* Hertzegaszszony felől oly hírterjedt el, hogy egy *Sachsen-Koburgi* Princzhez fogna feleségül menni, és hogy ez a' házasság a' Hertzegaszszonynak kedvire volna. A' Ministerialis levelek azonközben még semmit nem említettek erről a' házasságról.

A' *Kurir* ekképpen szoll: — „Hatalmat kaptunk annak kinyilatkoztatására, hogy *Generális Pozzó - di - Borgónak*, a' *Frantzia Királyi Udvarnál* lévő *Orosz Követnek* a' maga *Urához* írt, úgy mondatott tudósítása, a' kezdetétől fogva egész a' végéig, tsupa hazugságok és gyűlölséges tsalárdságos szövevényéből áll.

Betsy nevű Anglus hajó 60 *Frantzia* hadi foglyokkal, hogy őket *Frantzia* országba haza vigye, *Januarius' 7-dik* napján *Plymouthból* kivezvé, *8-dikban* fenekre akadott, 's hirtelenséggel széllyel szakadván, a' tengerbe veszett. Az oda lett emberek' számát még nem tudták, hanem a' tenger még az nap' kivetette nyoltznak a' holt testét.

Német Ország.

Jánvárius 21-dik napján a' *Királynén* kívül, a' kit betegsége akadályoztatott meg, a' *Stuttgardi* egész *Udvar* a' templombament *Te Deum laudamus* énektésre, abból a' tekintetből, hogy a' *Korona örökös* azon napon tartotta *Sz. Petersburgban Katalin Nagy Hertzegiszszonnyal*, az *Oldenburgi özvegy Hertzegnével* való özsze házassodását. Templom után fényes audientziaadás volt a' *Királynál*, hol a' most *Stuttgardban* Diétát tartó *Wartembergi fő Rendek* is jelen voltak. Délben nagy ebéd volt a' Felségénél, a' ki 50 ágyúlvés melletti ivütl az új házások' egészségéért.

Orosz Birodalom.

A' múlt esztendőben Déc. 20-dikán egy Ukas (Császári parantsolat) jött-ki Sz. Pétersburgban, melynek ez a' foglalatja: — „1)ször. Az itt lévő Catholica anyaszentegyház temploma ismét itétetődjék vissza azon állapotra, mellyben a' mi ditsőséges emlekezetű Nagy Anyánknak *Katalin* Császárnének idejében, az 1800-dik esztendőig volt. — 2)ször. A' *Jesuita* Szerzethez tartozó minden Barátok ezennel távozzanak-el S. Petersburgból. — 3)ször. Tiltatassék-meg nékiek az, hogy magokat a' mi két Császári residentziáinkban (Pétersburgban és Moskauban) mutatni méreszeljék. Különös parantsolatnak adtunk a' mi Politziai és a' közönséges tanulásra ügyelő Ministereink' eleibe ezen rendelésünknek siettséggel való végrehajtatására, 's mind azokra a' környülállásokra nézve, mellyek azt az institumot illetik, mellyet eddig a' *Jesuiták* birtak. — Egyszermind, és azért is, hogy az istentiszteletnek folyamatjában semmi hátramaradás ne történjen, oly rendelést adtunk a' Romai Catholica Religión lévő *Metropolita* eleibe, hogy a' *Jesuiták*nak eltávozások miatt félbeszakadó isteni tisztelet helyszolgálatot az itt találtató egyéb Cath. Papok által mind addig tétesse-meg, míg más *Catholicus Szerzetbeli Barátok* érkeznek-el. —

Ezen Császári Rendelésnek első szavaiban szemére vették a' *Jesuita Szerzetnek*, hogy a' Görög Religiónak kárt tett, a' benne helybeztetett bizodalommal vissza élt, a' gondviselése alá bizattatott Görög vallású nevendékek között, sőt még

az ászszonyi nemen lévőek között is némelyeket, a' Görög vallástól elidegenített.

Jan. 1-ső napján fényes pompával tartotta az Orosz Cs. Udvarhoz küldetetté lévő rendkívül való *Persa Követ Mirsa Abdul Hassan Khan*, a' Császári Udvarba való bemenetelét S. Petersburg mellől egy falusi kastélyból, a' hova e' végre előre kiment vala. A' melly utzákon elment, mindenütt fegyveresek átlottak, a' kik öt katonai módon köszöntötték. A' fényes készületek között, mellyekkel a' Követ úr ezt a' pompát felségesítette, nagyon kitettzők voltak egyebek között két, bőrrel bélelt tsizmás, 's drága szönyegekkel béterített Elefántok, mellyek a' *Schachtól* (Királytól) a' Császárnak küldetett ajándékokat vitték: A' *Reaumur* merője 9 grádus hideget mutatott; 's erre nézve huztak bőrrel bélelt tsizmákat, vagy czipőket az Elefántok' lábaira, külömben ki nem alhatták volna a' hideget.

M a j l a n d.

Innen érkezett tudósításaink szerint, a' mellyek Jan. 21-ik napján indultak onnét, ó Felsőge minden napjait a' *Lombardiai Királyság'* adminisztrációjára 's ezen fő város külömbkülömb közönséges intézetiére való atyai gondoskodásban tölti. Jan. 20-dikán estve, *Estei Beatrix Maria Fő Hertzeg* aszszonytól 's *Ferdinandus Fő Hertzeg*től kísértetvén, théatromba mentek Felsőges Urunk és Aszszonyunk, a' hol nagy örvendezéssel fogadtattak. — Ugyan estve *Modénai Ferentz* ó K. Fő Kertzsége is megérkezett Májlandba a' maga kedves életpárjával egygyütt.

Jan. 31-dik napján adtak 100, Forint Huszaspénzért 369 5f8 forintot Váltótzedulában.

Bétsben a' markahúsnak fontja 30 krajtzárra határozatott.